

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski

Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 7/2009

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	6
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.06.2009 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	6
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.06.2009 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.06.2009 rok.....	7
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.07.2009r.....	8
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	9
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Program dla młodych rolników.....	9
2.	Ubezpieczenia upraw rolnych.....	10
3.	Realizacja Programu PO – Ryby.....	10
4.	Kredyty preferencyjne.....	11
5.	Zyski ANR.....	11
6.	Obowiązkowe ubezpieczenia upraw i zwierząt.....	12
7.	PROW 2004-2006.....	12
8.	SPO Ryby.....	13
9.	Produkcja mleka.....	15
10.	Premia dla młodych rolników.....	15
11.	Rośliny transgeniczne.....	16
12.	Rośliny energetyczne.....	16
13.	PROW 2007-2013.....	17
14.	Systemy jakości.....	18
15.	Działania wdrażane przez Samorzady.....	18
16.	Programy rolnośrodowiskowe.....	20
17.	Usługi doradcze.....	21
18.	Wzajemna zgodność.....	22
19.	Działalność nierolnicza.....	23
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Konkurs „Przyjazna Wieś”.....	24
2.	II Mazurski Festiwal Rybny.....	24
3.	Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne.....	25
4.	Konferencja w Krakowie.....	25
5.	Wyjazd studyjny do Perugii.....	26

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

W czerwcu br. w porównaniu do stanu z końca maja, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 2,3% tj. o 2 264 osoby. Jest to trzeci miesiąc 2009 roku, w którym odnotowano spadek liczby bezrobotnych w województwie warmińsko - mazurskim. Jednakże od początku roku liczba bezrobotnych wzrosła o 6,8% tj., o 5 955 osób, a w porównaniu do czerwca 2008 roku poziom bezrobocia wzrósł o 15,5% tj. o 12 518 osób. Ostatecznie, liczba bezrobotnych na Warmii i Mazurach w końcu czerwca br. wynosiła 93 375 osób.

W czerwcu 2009 roku, w porównaniu do maja, liczba bezrobotnych wzrosła w czterech powiatach: ostródzkim (o 48 osób), działdowskim (o 46 osób), mieście Elblągu (o 39 osób), a także w powiecie bartoszyckim (o 14 osób). W pozostałych powiatach, poziom bezrobocia był niższy (od 41 osób w powiecie lidzbarskim do 293 osób w powiecie mrągowskim).

Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (czerwiec 2009 do czerwca 2008) wykazuje wzrost liczby bezrobotnych w 16 powiatach województwa (od 155 osób w powiecie nidzickim, do 1 862 osób w Olsztynie), natomiast w pozostałych powiatach zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych, w granicach od 10 osób w powiecie giżyckim do 117 osób w powiecie węgorzewskim.

W okresie czerwiec 2008 – czerwiec 2009 największy wzrost bezrobocia odnotowano w:

- mieście Olsztynie – o 63,2%,
- powiecie działdowskim – o 38,3%,
- powiecie ostródzkim – o 28,6%,
- powiecie etckim – o 20,4%.

W kraju, w czerwcu w porównaniu do maja odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 1,4% (24,1 tys. osób), czyli o 1,0 pkt proc. niższy niż w regionie warmińsko – mazurskim. Liczba bezrobotnych w kraju w końcu maja br. wynosiła 1 659,3 tys. Względny (procentowy) spadek liczby bezrobotnych odnotowano we wszystkich województwach, przy czym najsilniejszy w:

- lubelskim – o 3,3%,
- podlaskim – o 2,8%,
- opolskim – o 2,7%,
- zachodniopomorskim – o 2,5%
- warmińsko – mazurskim – o 2,4%.

Obserwowana ostatnio dekonstrukcja skutkuje także zwolnieniami pracowników w województwie warmińsko-mazurskim. W czerwcu 2009 r. zwolnienia grupowe zgłosiło 8 firm, na łączną liczbę 166 osób. Największą liczbę osób do zwolnień grupowych zgłosiły podmioty gospodarcze z:

- miasta Olsztyna – 111 osób - Sekcja N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; działalność ochroniarska;
- powiatu iławskiego – 28 osób - Sekcja H -Transport i gospodarka magazynowa, działalność pocztowa i kurierska;
- powiatu braniewskiego – 21 osób - Sekcja S - Pozostała działalność usługowa.

W okresie styczeń – czerwiec br. grupowe zwolnienia pracowników zgłosiły 63 zakłady pracy na 1 385 osób. Do końca czerwca, wskutek tych zapowiedzi zwolniono 1 285 osób z 54 firm.

Na koniec maja 2009 roku, stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wyniosła 18,1% i była ponad 1,5-krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 10,8%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada ponad 18 osób bezrobotnych. Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim w maju br., w stosunku do kwietnia zmalał o 0,5 pkt proc. Jednakże w porównaniu z majem 2008 roku stopa bezrobocia zwiększyła się o 1,8 pkt proc. W kraju w porównaniu do kwietnia br., spadek wskaźnika stopy bezrobocia wynosił 0,2 pkt proc., natomiast w porównaniu do maja roku ubiegłego stopa bezrobocia w kraju zwiększyła się o 1,0 pkt proc. Natężenie bezrobocia w regionie jest nadal najwyższe w Polsce.

W maju 2009 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 7,3 pkt proc. W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale są też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia.

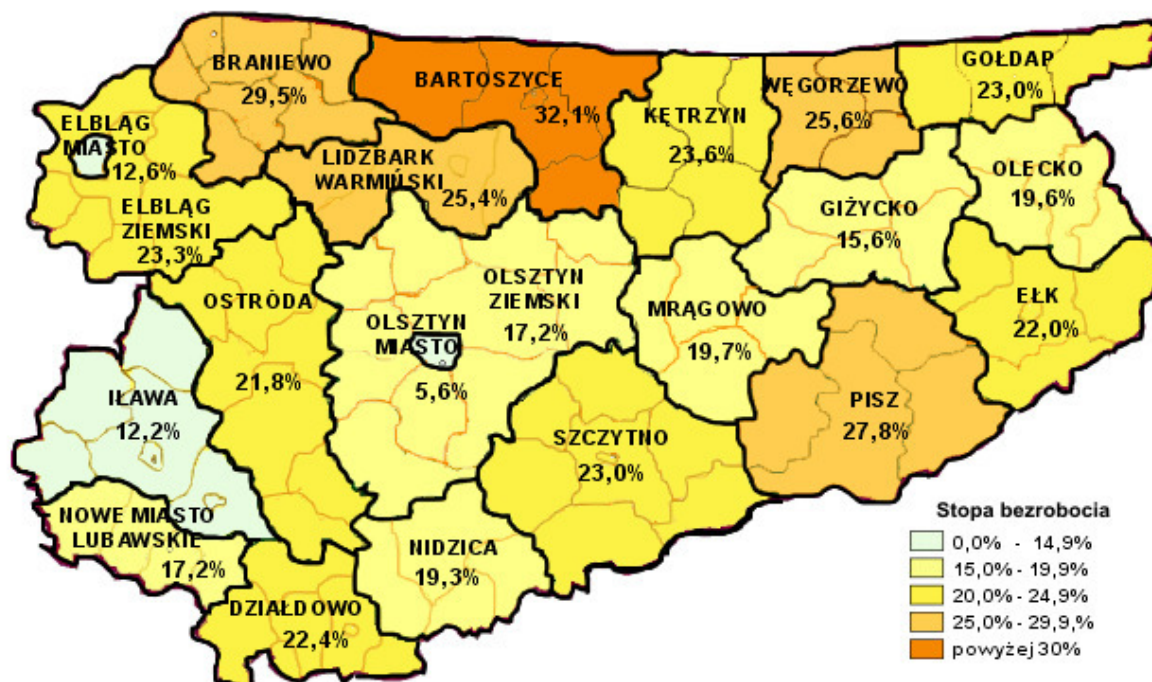
Najniższą stopą bezrobocia w kwietniu charakteryzowały się:

- miasto Olsztyn – 5,6%,
- powiat iławski – 12,2%,
- miasto Elbląg – 12,6%.

Natomiast najwyższa stopa bezrobocia występowała w powiatach:

- bartoszyckim – 32,1%,
- braniewskim – 29,5%,
- piskim – 27,8%,
- węgorzewskim – 25,6%.

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w maju 2009 r.

W czerwcu br. w porównaniu do stanu z końca maja, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 2,4% tj. o 2 264 osoby. Jest to optymistyczny symptom, zważywszy, że od początku roku obserwowaliśmy znaczne przyrosty liczby bezrobotnych. Analizując skale spadku poziomu bezrobocia w maju br. należy stwierdzić, iż w porównaniu z analogicznym okresem w latach ubiegłych jest ona niewielka biorąc pod uwagę rozpoczęcie sezonu na prace w budownictwie, ogrodnictwie, rolnictwie i turystyce.

Jednakże od początku roku liczba bezrobotnych wzrosła o 6,8% tj., o 5 955 osób, a w porównaniu do czerwca 2008 roku wzrost poziomu bezrobocia wzrósł o 15,5% tj. o 12 518 osób. Ostatecznie, liczba bezrobotnych na Warmii i Mazurach w końcu czerwca br. wynosiła 93 375 osób.

Podsumowanie

1. Obserwowana ostatnio dekonjunktura skutkuje także zwolnieniami pracowników w województwie warmińsko-mazurskim. W czerwcu 2009r. zwolnienia grupowe oficjalnie zapowiedziało 8 firm, na łączną liczbę 166 osób. Od początku br. zwolnienia grupowe zgłosiły 63 zakłady pracy na 1 385 osób. W okresie tym, prace z tego powodu utraciło 1 285 osób z 54 firm. Ze względu na sytuację na lokalnych rynkach pracy, wywołaną światową recesją, Wojewódzki Urząd Pracy na bieżąco monitoruje lokalne rynki pracy, tak aby w każdej chwili podjąć w sytuacji kryzysowej, działania interwencyjne w zakresie wsparcia osób zagrożonych lub zwalnianych grupowo, a także pomocy pracodawcom mającym problemy z wykorzystaniem wszystkich dostępnych, wynikających ze znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, usług, programów i instrumentów rynku pracy;

2. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim w końcu maja 2009 roku kształtowała się na poziomie 18,1% (w kraju 10,8%). Regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.

3. W stosunku do czerwca 2008 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 14,3 pkt proc.), kobiet (o 7,2 pkt. proc.), bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 3,3 pkt. proc.), mieszkańców wsi (o 1,7 pkt proc.), oraz osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 1,5 pkt proc.). Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 6,2 pkt proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 2,4 pkt proc.) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,4 pkt proc.).

4. W czerwcu 2009 roku, urzędy pracy dysponowały 4 226 ofertami pracy, o 341 (o 8,8%) więcej niż w maju br oraz o 128 (o 2,9%) mniej niż w czerwcu przed rokiem. Ogółem od początku 2009 roku zgłoszono 24 719 ofert pracy, o 3 461, tj. o 12,3% mniej niż w tym okresie przed rokiem.

5. W porównaniu z I półroczem 2008 roku, obserwuje się niekorzystną tendencję wzrostu o 12,5 pkt proc. udziału ofert pracy subsydiowanej. Natomiast wśród wszystkich zgłoszonych do urzędów pracy ofert zatrudnienia, oferty pracy niesubsydiowanej stanowiły 28,4%, przed rokiem 40,9%.

6. W województwie warmińsko – mazurskim widoczne staje się zjawisko rejestracji osób poszukujących pracy, po powrocie z zagranicy. Z ogólnej liczby osób napływających do bezrobocia w czerwcu 2,7% (318 osób) stanowiły osoby rejestrujące się po powrocie z pracy za granicą. Od początku roku w województwie warmińsko – mazurskim, zarejestrowało się 2 200 takich osób, tj. 2,8% ogółu napływu do bezrobocia.

7. W czerwcu 2009 roku, w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyło 4 359 osób, a 3 926 osób podjęło pracę niesubsydiowaną. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, liczba podejmujących pracę niesubsydiowaną zmalała o 12,9%. Natomiast o 18,6% wzrosła liczba uczestników aktywnych form.

8. Od początku 2009 roku zaktywizowano 23 337 osób, a 21 767 osób podjęło pracę niesubsydiowaną. W okresie styczeń – czerwiec 2009 roku w porównaniu do analogicznego

okresu roku ubiegłego liczba podjęć pracy niesubsydiowanej zmalała o 21,0%, natomiast liczba uczestników aktywnych form wzrosła o 7,6%.

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Prawie połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (45 156 osób, tj. 48,4%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 40 544 osoby stanowili 50,1% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych (do ubiegłego roku o 1,7 pkt. proc).

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.06.2009 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	976	122 297 183,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	73	124 629 153,44
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	133	7 899 459,37
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	63	4 236 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 988	345 771 016,42

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.06.2009r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.06.2009r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota zrealizowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	11	9	1 684 680,00	9	1 684 680,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	18	6	855 705,00	6	855 697,00
3.2 Chów i hodowla ryb	44	22	7 475 760,70	23	6 307 180,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00	11	318 364,00
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	27	15	1 590 139,98	15	1 496 851,98
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	6	1 441 228,40

4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	74	71	3 172 931,30	70	2 661 864,48
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	17	12	7 370 995,00	13	7 296 244,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	2	268 756,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	11	10 512 361,00
Razem	275	199	49 556 766,02	201	45 185 858,10

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.06.2009r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2008	31 545**	96 323 365,49*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2009	31 354**	nie dotyczy
Renty Strukturalne – Kampania 2007	318**	338 232,89
Renty Strukturalne – Kampania 2008	345**	371 003,69
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	134	5 240 214,56
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	317 376,32
Program rolnośrodowiskowy – kampania 2008	1 197**	20 200 946,89
Program rolnośrodowiskowy – kampania 2009	1 258**	18 982 915,38
Grupy producentów rolnych	18**	1 735 359,99*

Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	190**	954 970,00
Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	218**	1 237 000,00
Modernizacja gospodarstw rolnych	824**	134 487 133,40
Modernizacja gospodarstw rolnych – II nabór (21-28.04.09r.)	1290**	228 971 798,79
Ułatwianie startu młodym rolnikom I nabór – 03.03.2008 rok	250**	12 500 000,00
Ułatwianie startu młodym rolnikom II nabór – 25.03.2008 rok	25**	1 250 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27**	63 145 228,35
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej-II nabór (15-22.04.09r.)	19	24 545 489,46
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	163	14 224 049,00
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej-II nabór od 15.04.09r.	140	11 837 374,00
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw 05-18.05.09r.	176	27 395 037,01

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o

niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wnioski o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 30.06.2009r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 104

Dane za rok 2007 na dzień 11.09.08r.

Dane za rok 2008 na dzień 28.05.09r.

V. AKTUALNOŚCI

1. Program dla młodych rolników

Każdy kto planuje przejąć lub kupić gospodarstwo może ubiegać się o premię na ułatwienie startu. Trzeba jednak spełnić kilka warunków. Po pierwsze być przed czterdziestką i mieć odpowiednią ilość ziemi. Liczy się średnia powierzchnia gruntów rolnych w województwie lub w kraju. Powierzchnia gospodarstwa nie może być

mniejsza, niż średnia gospodarstwa w danym województwie, a jeżeli ta średnia gospodarstwa w województwie jest mniejsza niż średnia powierzchnia gospodarstw w kraju to obowiązuje średnia powierzchnia gospodarstw w kraju. I właśnie to jest najtrudniejsze do spełnienia. Ale wbrew wcześniejszym zapowiedziom poprzeczka nie zostanie obniżona. Młodzi rolnicy będą mogli jednak do powierzchni gospodarstwa wliczyć także grunty dzierżawione. Najważniejsza planowana zmiana w programie dla młodych rolników to zwiększenie kwoty pomocy o 25 tysięcy złotych. Problem w tym, że na wyższe dofinansowanie będą mogli liczyć jedynie ci rolnicy, którzy nie podpisali jeszcze umowy z Agencją Restrukturyzacji. Do tej pory o dotacje dla młodych rolników z funduszy na lata 2007-13 wystąpiło ponad 7 tysięcy osób.

2. Ubezpieczenia upraw rolnych

Do dnia 2 lipca rolnicy mogą kupić obowiązkowe ubezpieczenia połowy upraw rolnych na sezon 2008/2009. Ich brak oznacza kary w wysokości 2 euro od każdego hektara. Ale prawdziwe konsekwencje będą dopiero w przyszłym roku.

Jak na razie firmy sprzedały 130 tysięcy polis. Oznacza to, że swoje uprawy ubezpieczył zaledwie co dziesiąty rolnik. To dużo więcej niż rok temu, ale wciąż poniżej oczekiwań. Zakłady ubezpieczeniowe przypominają rolnikom, że mają czas do końca czerwca na wykupienie polis które w połowie finansuje państwo. Potem czekają ich kary w wysokości 2 euro od każdego hektara. Ale to nie wszystko. W przypadku klęski żywiołowej, jeżeli rolnik chciałby ubiegać się o pomoc publiczną, wówczas ta pomoc publiczna nie będzie mu udzielana, albo będzie znacznie zmniejszona, jeżeli nie okaże wcześniej zawartej polisy ubezpieczeniowej. Niestety wciąż są problemy z ubezpieczeniem się od suszy. W wielu regionach kraju dostępne są tylko drogie polisy „wolnorynkowe” ze stawką taryfową wynoszącą nawet 10%, a do takich budżet państwa nie dopłaca. Wszystko ma się zmienić dopiero w przyszłym roku. Rolnicy najchętniej ubezpieczają zboża i rzepak, choć również wśród sadowników i producentów warzyw rośnie zainteresowanie zwłaszcza polisami dotyczącymi skutków gradobicia. Umowy są zawierane głównie przez właścicieli dużych gospodarstw.

3. Realizacja Programu PO-Ryby

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podpisał w piątek (26 czerwca br.) umowę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekazując jej część zadań instytucji zarządzającej Programem Operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”. Budżet na realizację tego Programu wynosi prawie 978,8 mln euro.

Zgodnie z zapisami tej umowy ARiMR będzie pełniła funkcje instytucji pośredniczącej w ramach trzech osi priorytetowych Programu: 1 – Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej, 2- Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, 3 – Środki służące wspólnemu interesowi.

Ponadto, 26 czerwca 2009 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podpisał rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwracania pomocy finansowej na realizację środków objętych osią priorytetową 1 - Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej, zawartą w programie operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007- 2013”. Rozporządzenie, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, umożliwi ubieganie się środki przede wszystkim na: inwestycje na statkach rybackich, złomowanie,

przekwalifikowanie statku rybackiego oraz rekompensaty z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej. W związku z tym, niezwłocznie po publikacji rozporządzenia ogłoszony zostanie nabór wniosków na rekompensaty oraz złomowanie statków rybackich. Na realizację zadań opisanych w osi priorytetowej 1 przeznaczono 225,1 mln euro. Rozporządzenia warunkujące uruchomienie pozostałych osi priorytetowych w ramach PO RYBY 2007-2013 zostaną podpisane w miesiącach lipiec i sierpień 2009 r.

4. Kredyty preferencyjne

Banki współpracujące z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa mają możliwość obniżenia oprocentowania płaconego przez tych kredytobiorców, którzy zawierali umowy kredytowe w okresach, kiedy obowiązywały mniej korzystne niż obecnie warunki przyznawania kredytów z dopłatą Agencji. O obniżenie oprocentowania w bankach mogą ubiegać się kredytobiorcy, którzy zaciągali kredyty z dopłatą Agencji w okresie od 8 lipca 2008 r. do 25 lutego 2009 r. oraz rolnicy, którzy zaciągnęli podstawowy kredyt inwestycyjny (z linii IP) przed 1 maja 2007 r. Podstawy do obniżenia oprocentowania tych kredytów stworzyły, obowiązujące od 21 czerwca 2009 r., dwa rozporządzenia Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR: z dnia 8 maja 2009 r. (Dz. U. Nr 76, poz. 645) oraz z dnia 17 czerwca 2009 r. (Dz. U. Nr 95, poz. 793).

W przypadku kredytów zaciągniętych od 8 lipca 2008 r. do 25 lutego 2009 r. minimalne oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę ulega zmniejszeniu z 3,5% do 2% w skali roku. Przy obowiązujących obecnie stopach procentowych oznacza to, że osoby korzystające z kredytów udzielonych z linii: nKZ, nMR, nBR, nGP, nGR, nNT i nKL zamiast 3,5% zapłacą oprocentowanie w wysokości 2%, natomiast w przypadku kredytów z linii nIP wysokość oprocentowania zostanie obniżona do 2,6% lub 3% (w zależności od banku).

W przepisach dotyczących kredytów udzielonych przed 1 maja 2007 r. określono, że całkowite ich oprocentowanie nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli. Jednocześnie w przypadku kredytów z linii IP udzielonych od 1 stycznia 2003 r. minimalne oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę zostało obniżone z 3% do 2% w skali roku.

Zmiany wprowadzane wyżej wymienionymi rozporządzeniami oznaczają, że oprocentowanie płacone przez kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyty przed 1 maja 2007 r., będzie wynosiło 1% (linie NT, GP), 1% - 1,2% (linie KZ, MR, KL), 1,15% - 2% (linie RE, BR), 1,2% (linia GR), i 2,3% - 2,6% (linia IP).

Osoby, które zaciągnęły kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania w podanych okresach, proszone są o nawiązanie kontaktu z bankiem kredytującym w celu ustalenia sposobu wprowadzenia do umów kredytu zmian związanych z oprocentowaniem kredytów.

5. Zyski ANR

Agencja Nieruchomości Rolnych, której likwidację zapowiadało już wiele ekip rządzących, po raz kolejny pokazała swoją przydatność zwłaszcza w czasach kryzysu i powszechnego szukania oszczędności. Do 30 czerwca Agencja Nieruchomości Rolnych przekazała do budżetu państwa kwotę w wysokości 824 milionów złotych. Przede wszystkim ta kwota pochodziła ze sprzedaży gruntów rolnych, jak również z tytułu czynszu dzierżawnego. Ale to nie wszystko. ANR dokonuje wpłat na Fundusz Rekompensacyjny, z którego regulowane są zobowiązania Skarbu Państwa wobec Zabuża. W tym roku będzie to kwota 840 milionów złotych. tymczasem rząd przygotowuje właśnie reformę ANR. Ministerstwo rolnictwa chce, aby 30% dzierżawionej ziemi wróciło do zasobu Agencji, która następnie sprzedawałaby

je rolnikom na przetargach. Pozostałe 70% dzierżawcy mogliby kupić na zasadach pierwokupu.

6. Obowiązkowe ubezpieczenia upraw i zwierząt

30 czerwca minął termin zawierania obowiązkowych ubezpieczeń upraw i zwierząt. Pomimo dopłat z budżetu państwa i gróźb, kar za brak polisy ubezpieczyło się niewiele ponad 10% gospodarzy. Czy pozostali liczą na to, że klęski ominą ich pola i zagrody?

Mijający tydzień to już kolejny, w którym w wielu rejonach kraju dochodziło do wylewu rzek, zalań i podtopień pól i upraw rolnych. Najbardziej poszkodowani mogą liczyć na pomoc państwa ale tych pieniędzy będzie niewspółmiernie mało w stosunku do skali zniszczeń. Praktycznie wszyscy rolnicy, poszkodowani przez powódź mogli by liczyć na odszkodowania, gdyby byli ubezpieczeni. Jednak rolnicy się nie ubezpieczają.

30 czerwca - minął termin obowiązkowego ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Polisy wykupiło niewiele ponad 10% gospodarzy. Dlaczego więc rolnicy ryzykują i się nie ubezpieczają? Powodem mogą być wysokie składki, szczególnie w tak zwanych rejonach występowania największych ryzyk, przy również wysokim progu zniszczeń, który musi być przekroczony by odszkodowanie mogło być wypłacone. Na przykład w przypadku suszy jest to 25 procent szkód w plonie głównym. Ale powód braku ubezpieczeń nie leży jedynie po stronie rolników, gdyż ci, jeżeli już zdecydują się na kupno polisy, najczęściej połowę terenu niezbędną do zawarcia ubezpieczenia wyznaczają w miejscu, gdzie ryzyko wystąpienia szkody jest największe. Tymczasem firmy nie chcą ubezpieczać choćby terenów zalewowych. I szczególnie nie należy się im dziwić, gdyż w ubiegłym roku poniosły bardzo wysokie straty z tytułu wypłat odszkodowań za szkody spowodowane suszą.

Zachęta w postaci dopłaty przez państwo połowy wysokości składki, jeśli ubezpieczy się połowę upraw, to dla wielu rolników gospodarujących na granicy opłacalności stanowczo za mało. Praktycznie można więc mówić o klęsce systemu obowiązkowych ubezpieczeń upraw i zwierząt, a dzieje się to przy teoretycznie pełnej świadomości rolników, że za brak ubezpieczenia grożą kary. Ale cóż to za kara 2 euro za nie ubezpieczony hektar gruntu czy zwierzę. Kara, której zapłacenia praktycznie nikt nie wymaga! Ustawę należy więc zmienić i takie działania podjęło już Ministerstwo Rolnictwa. Nowelizacja zakłada między innymi wyższy udział pomocy państwa tak dla rolników jak i firm ubezpieczających.

7. PROW 2004-2006

Z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-06 wdrażanego przez ARiMR do 30 czerwca br. Agencja wypłaciła w sumie rolnikom 14,2 mld zł, wykorzystując w całości przyznany Polsce limit środków. Program ten realizowany ze środków unijnych i krajowych służył unowocześnieniu naszego rolnictwa oraz dostosowywaniu go do standardów unijnych.

Z funduszy PROW 2004-06 najwięcej, bo około 3,7 mld zł otrzymali rolnicy prowadzący działalność rolniczą na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Z wypłacanych corocznie dopłat ONW korzysta ponad 700 tys. rolników. Dużo środków ARiMR wypłaciła też na wsparcie ułatwiające dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej. Otrzymało je ponad 70 tys. rolników, a Agencja wypłaciła z tego tytułu około 2,43 mld zł. Na zmianę sposobu gospodarowania wpływały też pakiety rolnośrodowiskowe, na których realizację rolnicy otrzymywali ponad

690 mln zł. Z działania „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” dofinansowanie otrzymali m.in. rolnicy przedstawiający gospodarstwa na produkcję metodami ekologicznymi. Pakiety rolnośrodowiskowe związane były też z ochroną gleb przed erozją z utrzymaniem siedlisk o wysokich walorach przyrodniczych oraz z zachowaniem cennych zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich. Do wyłączenia z uprawy najsłabszych gleb zachęcało rolników dofinansowanie przyznawane na zalesienie gruntów oraz przysługujące przez 20 lat premie zalesieniowe wypłacane corocznie na udane uprawy leśne. Ponad 9 tys. rolników zdecydowało się na zalesienie prawie 40 tys. ha.

Pieniądze z PROW 2004 – 2006 przeznaczone były także na wsparcie zmian w strukturze i wielkości gospodarstw. W tym celu rolnikom, którzy ukończyli 55 lat, a nie osiągnęli wieku emerytalnego (65 lat) stworzono warunki do przejścia na tzw. rentę strukturalną, w zamian za przekazanie gospodarstwa następcy, lub na powiększenie jednego lub kilku gospodarstw. Ziemię, można było także przekazać na cele ochrony przyrody albo przeznaczyć ją do zalesienia. Z możliwości takiej skorzystało około 54 tys. rolników, a ARiMR wypłaciła im łącznie ponad 2 mld zł.

Część działań wdrażanych w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 – 2006, jest kontynuowana w obecnie funkcjonującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. Tak jest chociażby w przypadku wsparcia działalności rolniczej na obszarach o trudnych warunkach gospodarowania oraz na terenach wiejskich, czy też, choć na nieco innych zasadach, rentach strukturalnych, wsparciu dla grup producentów rolnych, zalesianiu gruntów rolnych i innych niż rolne, a także programach rolnośrodowiskowych. Z pieniędzy nowego programu kontynuowane są również wszystkie długoterminowe zobowiązanie zaciągnięte przez ARiMR w latach 2004 – 2006 np. wypłata rent strukturalnych, płatności na zalesianie gruntów, czy też działań rolnośrodowiskowych.

8. SPO „Ryby”

30 czerwca 2009 r. zakończyła się realizacja Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004 – 2006”, co oznacza, że wszyscy beneficjenci, którzy zakończyli projekty w ramach tego Programu otrzymali z ARiMR należne im płatności. Całkowity budżet programu wynosił 373,7 mln euro. ARiMR zawarła w ramach SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004 – 2006” umowy na ponad 1 mld zł, całkowicie wykorzystując przyznane środki finansowe. Beneficjenci zrealizowali w sumie 4000 projektów na łączną kwotę ponad miliarda zł, wykorzystując w około 97% unijne środki pomocowe.

Wdrożenie tego Programu miało na celu zapewnienie racjonalnej eksploatacji zasobów oraz zapewnienie dalszego ich istnienia z uwzględnieniem potrzeb zarówno producentów jak i konsumentów. Zrealizowane projekty w zakresie złomowania statków rybackich pozwoliły na osiągnięcie zakładanych planów redukcji floty bałtyckiej sięgającej 40%. Pomoc dla rybaków, którzy w wyniku trwałego wycofania części floty rybackiej tracili miejsca pracy udzielana była w ramach działań społeczno – ekonomicznych. Głównym celem tych działań było złagodzenie skutków restrukturyzacji sektora i zahamowanie wzrostu bezrobocia w regionach nadmorskich. Z pomocy tej skorzystało 1538 rybaków.

Inwestycje w rybołówstwie przybrzeżnym miały służyć zachowaniu jego zrównoważonego rozwoju jako integralnej części strefy brzegowej w aspekcie zachowania dóbr kulturowych i historycznych zależnych od rybołówstwa, dających szansę tworzenia nowych miejsc pracy. Limit finansowy przewidziany na realizację projektów w ramach tego działania został wykorzystany w 116,1%.

Inwestycje realizowane w ramach działania rybacka infrastruktura portowa miały na celu unowocześnienie portów, poprawę warunków przechowywania produktów połowu,

zapewnienie bezpieczeństwa rozładunków oraz stworzenie warunków do prowadzenia pierwszej sprzedaży produktów rybołówstwa. Działanie to było wdrażane w trzech województwach: pomorskim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim. Zrealizowano 52 projekty na kwotę 147,8 mln zł. Limit przewidziany na cele programowe beneficjenci wykorzystali w 104,1%.

W rybnictwie śródlądowym nadrzędnym celem była ochrona zasobów wodnych oraz poprawa naturalnych warunków dla ryb wędrujących, przywrócenie drożności śródlądowych wód powierzchniowych, poprawa efektywności ekonomicznej rybactwa śródlądowego, zapewnienie właściwej jakości produktów rybactwa śródlądowego i w zależności od potrzeb zwiększenie produkcji ryb hodowlanych. Realizacji celów w zakresie poprawy warunków ryb wędrujących służyły projekty związane z budową przepławek przy elektrowni wodnej Bukówka, przy Małej Elektrowni Wodnej na rzece Wełnie, na rzece Gwdzie i na rzece Wda.

Poprawie funkcjonowania rynku rybnego służyły inwestycje realizowane w ramach działania „Przetwórstwo i rynek rybny”. Nadrzędnym jego celem było bardziej efektywne wykorzystywanie surowca rybnego, organizacja rynku rybnego zgodnie z wymogami unijnymi, poprawa stanu sanitarnego obiektów, urządzeń służących do produkcji ryb. Realizowane przedsięwzięcia miały również służyć poprawie warunków gospodarki ściekowej w sektorze rybackim, wprowadzeniu nowych bardziej wydajnych technologii, wdrożeniu systemu znakowania produktów rybnych, poprawie rentowności, zwiększenia zatrudnienia oraz zapewnić wzrost dostaw produktów na rynek oraz wzrost eksportu. Większość krajowych firm z przetwórstwa rybnego dzięki środkom finansowym z SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006” zrealizowała inwestycje polegające na budowie nowych zakładów przetwórczych i rozbudowie dotychczas istniejących. W ramach zakupów i montażu wyposażenia dodatkowego, przedsiębiorcy zaopatrywali się m.in. w wagi elektroniczne, myjki wysokociśnieniowe, instalacje armatury wodnej, gazowej, grzewczej. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że co dziesiąta inwestycja w przetwórstwie rybnym dotyczyła urządzeń do poprawy oddziaływania zakładu na środowisko naturalne w tym elementy i instalacje do podczyszczania i oczyszczania wód poprodukcyjnych. W tym działaniu, Agencja zawarła z beneficjentami 233 umowy na kwotę przekraczającą 247 mln zł.

Producenci realizujący projekty inwestycyjne w obiektach chowu i hodowli ryb w 45% kierowali środki finansowe na modernizację stawów rybnych. W ogólnej puli zrealizowanych projektów 15% funduszy wykorzystano na budowę nowych gospodarstw produkcyjnych. Pozostałe inwestycje związane były w większości z zakupem sprzętu i środków transportu służących poprawie jakości produktu. Dzięki tym inwestycjom w 212 obiektach poprawiono warunki weterynaryjne, w 68 obiektach wdrożono nowe technologie chowu i hodowli gatunków ryb poszukiwanych na rynku w celach konsumpcyjnych i zarybieniowych, w 22 przypadkach wdrożono system poprawy jakości produktu.

Projekty związane z promocją służyły pozyskiwaniu nowych rynków zbytu oraz zmianie krajowego modelu konsumpcji produktów rybnych, w tym badaniom rynkowym umożliwiającym poznanie oczekiwań konsumentów. Towarzyszył temu rozwój doradztwa w zakresie sprzedaży i marketingu produktów rybnych, wdrożenie nowoczesnych technik prezentacji produktów rybnych, udział w targach i lokalnych imprezach związanych z rybactwem. Ogółem w omawianym okresie Agencja zrealizowała płatności za 100 projektów na kwotę 24,9 mln zł.

Działania innowacyjne i inne miały prowadzić do zwiększenia rentowności działalności rybackiej poprzez wdrożenie nowych metod ochrony rybostanu, zapewnienie wysokiej jakości pozyskiwanego surowca, ze szczególnym naciskiem na zastosowanie technologii przyjaznych środowisku naturalnemu. Prawie 50% projektów zrealizowały placówki oświatowe, 43% jednostki Naukowo – Badawcze, 7% projektów było realizowanych przez spółki z oo. i osoby fizyczne. Tematyka realizowanych projektów

innowacyjnych była bardzo zróżnicowana. Najwięcej projektów związanych było z poprawą jakości produktów żywnościowych (43%) oraz z oceną i poprawą stanu środowiska (37%). Pozostałe, w granicach 4-6%, dotyczyły: poprawy efektów produkcji, transferu wiedzy i ochrony zdrowia ryb. Znalazły się wśród nich szczególnie istotne dla branży rybackiej badania nad KHV (silnie zakaźna choroba skóry oraz skrzeli występująca wśród karpia koi oraz karpia hodowlanych), interesujące próby restytucji jesiotra bałtyckiego, ryb łososiowatych i karpinowatych ryb reofilnych, projekty polegające na oszczędzaniu wody w gospodarce stawowej oraz badania zasobności rzek, mogące posłużyć do sporządzenia operatów zarybieniowych dla wód płynących.

Pomoc finansowa organizacjom producentów rybnych służyła wzmocnieniu ich działań administracyjnych oraz działań zmierzających do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju rybactwa, w celu generowania jak najwyższej jakości produktów rybnych, przy jednoczesnym obniżaniu kosztów produkcji oraz właściwej ich promocji. W ramach SPO 2004 – 2006 podmioty działające w zakresie organizacji obrotu rynkowego wykorzystały środki w kwocie przekraczającej 4,2 mln zł.

9. Produkcja mleka

W 2010 roku polscy rolnicy mogą zapłacić ogromne kary za przekroczenie kwot mlecznych w obecnym sezonie. Ogromne, bo dużo wyższe niż za sezon 2005/2006. Wtedy za każde 100 kg mleka ponad ustalony limit rolnicy płacili 39 zł. (kary zapłaciło ponad 140 tys. rolników – w sumie za prawie 290 mln kg mleka).

Teraz, kara podstawowa za 100 kg, to już ok.98 zł (28 euro). Gdyby Polska jako kraj przekroczyła swoją kwotę o ponad 6 proc. to rolnicy będą musieli płacić 150 proc. kary podstawowej.

W minionym sezonie nie wykorzystaliśmy tylko jednego procenta przyznanej nam kwoty. Możemy wykorzystać ją teraz. 1 proc. to 94 mln kg mleka. Do tego dochodzi 1 proc. o który nasza kwota wzrasta z „urzędu”, czyli kolejne 94 mln kg. W sumie możemy bezkarnie wyprodukować prawie 190 mln kg. więcej niż w minionym sezonie. Ale nasza produkcja jest coraz wyższa. Przez pierwsze cztery miesiące tego roku wzrosła aż o 160 mln kg. Są bardzo dobre warunki pogodowe do produkcji mleka – nie ma upałów, jest duża wilgotność, rosną zielonki - i mleka jest coraz więcej. Czy da się uniknąć ewentualnych kar, gdybyśmy rzeczywiście nasz limit przekroczyli. Mleczarze chcą, aby minister rolnictwa zabiegał w Brukseli o taki sposób rozliczeń, w którym dopiero przekroczenie limitu przez całą Wspólnotę mogłoby skutkować karami dla rolników. Na razie dynamika produkcji mleka jest najwyższa właśnie w Polsce - i jest bardzo prawdopodobne, że po zbilansowaniu całej wspólnotowej produkcji będzie ona niższa od ogólnego unijnego limitu.

Obecnie w unijnym mleczarstwie jest kryzys. Rolnicy skarżą się na niskie ceny surowca. Twierdzą, że spowodowała je nadprodukcja. A ją podwyższone kwoty. Ale Komisja Europejska uważa, że to skutek mniejszego popytu. Podobnie myślą ekonomiści. Bo okazało się, że kwotowanie nie chroni przed wzrostem ani spadkami cen. A jego ewentualne, całkowite zniesienie nie oznacza, że Europa będzie produkować więcej mleka.

10. Premie dla młodych rolników

Pierwszy raz tak się zdarzyło, że chętnych jest dużo mniej niż się spodziewano. Są województwa gdzie tylko kilku rolników dostanie w tym roku premię na dobry początek. Czy zmieni to planowane podwyższenie kwoty pomocy?

W tym roku do rozdysponowania jest prawie 300 milionów złotych. Wnioski złożone do tej pory wyczerpują tę kwotę zaledwie w jednej ósmej. Po 50 tysięcy wsparcia zgłosiło się ponad 700 osób. Najwięcej wniosków wpłynęło w województwach mazowieckim i lubelskim. Najmniej na Śląsku, Małopolsce i w Lubuskim. Nie lepiej jest na Opolszczyźnie, gdzie po dotacje dla młodych rolników zgłosiło się zaledwie 8 osób. Zdaniem rolników chętnych na premie byłoby więcej gdyby nie wymagania dotyczące powierzchni gospodarstwa. Liczy się średnia krajowa lub wojewódzka. Aby zachęcić młodych rolników do przejmowania gospodarstw rząd proponuje zwiększenie wysokości premii z 50 do 75 tysięcy złotych.

A to nie jedyny problem. Na dzień dzisiejszy nie jest uruchomiony program rent strukturalnych a te dwa działania bardzo ze sobą się łączą. I tak koło się zamyka.

11. Rośliny transgeniczne

Komisja Europejska po wielu miesiącach negocjacji zaakceptowała projekt ustawy o organizmach genetycznie zmodyfikowanych.

Projekt ustawy został zaakceptowany przez Komisję Europejską dopiero za trzecim razem. Jeszcze w tym miesiącu może on trafić pod obrady Rady Ministrów. Prace rządu zmierzają do tego, żeby zgodnie z prawem unijnym, w stopniu maksymalnie możliwym, ograniczyć uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych. Jeżeli nowe przepisy wejdą w życie rolnik zainteresowany uprawą transgenicznych upraw będzie musiał uzyskać zgodę wojewódzkiego inspektora ochrony roślin i nasiennictwa oraz powiadomić o zamiarach swoich sąsiadów. Będzie także zobowiązany do zachowania tzw. pasów ochronnych oddzielających jego uprawy od upraw konwencjonalnych. Także przy przechowywaniu oraz transporcie transgenicznych roślin czy nasion będą obowiązywały specjalne rygory. A dla osób, które złamią przepisy przygotowano kary. Za nieprzestrzeganie przepisów grożą kary administracyjne, które będą nakładane nawet do 25 tysięcy złotych. A więc zdecydowanie odstrasżające od uprawiania w sposób nielegalny. Komisja Europejska nie zgodziła się natomiast na możliwość tworzenia przez sejmiki wojewódzkie tzw. stref wolnych od GMO. Takie prawo mieliby tylko rolnicy na zasadzie dobrowolnej umowy i to tylko na określony czas.

12. Rośliny energetyczne

Zaraz złączą się zbiory rzepaku. To roślina o bardzo wysokiej wartości energetycznej. To, co nie zostanie wykorzystane przez przemysł tłuszczowy (makuchy, śruta rzepakowa) mogłoby być przeznaczone do wytworzenia zielonej energii. Do szybkiego wzrostu jej produkcji jesteśmy zobowiązani unijnymi dyrektywami. W 2020 roku Polska musi mieć 15 proc. udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii. Dla porównania w 2005 roku musieliśmy tylko 7,5 proc.

Do tak dużego wzrostu potrzebne są surowce. w Polsce od 2000 roku powierzchnia uprawy rzepaku prawie się podwoiła. Rolnicy zainteresowali się też innymi roślinami energetycznymi. Na pewno stało się to również za sprawą dopłat do ich uprawy. Ale te już zniesiono. Wprawdzie nie były one wielkie, bo tylko 40 euro do jednego hektara, ale rolnicy poczuli się oszukani. O ile w przypadku rzepaku zysk jest głównie z produktu podstawowego - nasion, które trafiają do przemysłu tłuszczowego, ale już inne rośliny takie jak różę bezkończową, czy wierzbę energetyczną trudno zużyć inaczej niż na cele energetyczne. Szczególnie tu zachęta w postaci dopłat bardzo by się przydała. Ale i producenci rzepaku łatwiej by się

zmobilizowali do zawiezienia wszystkich odpadów pozostających po czyszczeniu nasion np. do kotłowni opalanej biomasą. Poza tym, jeśli chodzi o rzepak to zainteresowanie rolników może być okresowo ograniczane nieoczekiwanymi spadkami cen, które ich dość często dotyczą. Więc dopłaty bardzo by pomogły w ustabilizowaniu poziomu tej produkcji.

13. PROW 2007-2013

ARiMR przyjmuje w całym kraju wnioski na cztery działania finansowane z PROW 2007-2013: „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, „Zalesianie gruntów rolnych i gruntów innych niż rolne”, „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i właścicieli lasów” oraz na „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”. Ponadto, w 11 województwach, rolnicy i ich domownicy mogą ubiegać się o pomoc na rozwój działalności innej niż rolnicza. Natomiast rybacy i armatorzy statków rybackich mogą składać w trzech Oddziałach ARiMR: zachodniopomorskim, pomorskim i **warmiński-mazurskim** wnioski o przyznanie pomocy z pierwszej osi priorytetowej - „Środki na rzecz dostosowania floty rybackiej”, finansowanej z nowego Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”.

Wnioski o przyznanie premii ułatwiającej start zawodowy złożyło ponad 720 młodych rolników, najwięcej w woj. mazowieckim – 134. Blisko 300 młodych rolników z tego naboru otrzymało już decyzje ARiMR o przyznaniu jednorazowej premii w wysokości 50 tys. zł. Agencja może przeznaczyć na to działanie w 2009 r. ponad 291 mln zł. Oddziały Regionalne będą przyjmowały wnioski do wyczerpania tego limitu, ale nie dłużej niż do 31 grudnia br. Złożone do połowy lipca wnioski wykorzystują w 12% tegoroczny limit środków przewidziany na „Ułatwianie startu zawodowego młodym rolnikom”. Każdy Oddział Regionalny ARiMR przyjmuje wnioski przez następny dzień roboczy po dniu, w którym złożone wnioski wyczerpią w co najmniej 120% limit środków przewidziany dla tego województwa, lecz nie później niż do 31 grudnia.

Biura Powiatowe ARiMR do 31 lipca br. przyjmują wnioski od rolników, którzy po raz pierwszy ubiegają się o pomoc na zalesienie gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne. Dotychczas w skali kraju rolnicy złożyli 856 wniosków, w których ubiegają się o dofinansowanie na zalesienie 1948 ha gruntów. Najwięcej takich wniosków przyjęto w woj. mazowieckim – 175 i woj. podkarpackim – 113. Jest to już trzeci nabór wniosków na „Zalesianie gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

W 11 województwach Oddziały Regionalne ARiMR przyjmują nadal wnioski na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. O pomoc na rozwój działalności innej niż rolnicza mogą się ubiegać rolnicy i ich domownicy ubezpieczeni w KRUS. Dofinansowanie wypłacane po zrealizowaniu przedsięwzięcia może wynieść do 100 tys. zł. W skali kraju ARiMR może przeznaczyć w tym roku na pomoc rolnikom inwestującym w działalność pozarolniczą ponad 370,8 mln zł. Kwota ta została podzielona na koperty wojewódzkie. Każdy Oddział Regionalny ARiMR przyjmuje wnioski przez następny dzień roboczy po dniu, w którym złożone wnioski wyczerpią w co najmniej 120% limit środków przewidziany dla tego województwa. Pięć Oddziałów Regionalnych zakończyło już przyjmowanie wniosków o pomoc na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, najwcześniej, 19 maja zrobił to Wielkopolski OR, 22 maja – Pomorski OR, 28 maja – Zachodniopomorski OR, **12 czerwca – Warmińsko-Mazurski OR**, a 16 czerwca – Lubuski OR. Z regionów, w których nadal można składać wnioski, wojewódzkie limity środków przewidzianych na 2009 rok zostały wykorzystane do 23 lipca w największym stopniu w woj. kujawsko-pomorskim – 89,55% oraz w woj. podlaskim – 87,22%.

Od 15 kwietnia br. ARiMR przyjmuje wnioski o przyznanie pomocy na „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i właścicieli lasów”, finansowane z PROW 2007-2013. Dotychczas rolnicy i właściciele lasów złożyli w skali kraju 3128 wniosków o wsparcie finansowe z tego działania, najwięcej w woj. zachodniopomorskim - 1254. W złożonych wnioskach rolnicy ubiegają się łącznie o dofinansowanie w wysokości ponad 12 mln zł, które ma im ułatwić dostęp do płatnych usług doradczych. Agencja może przyznać rolnikowi i właścicielowi lasu pomoc do 80% kosztu kwalifikowanego przypadającego na usługę doradczą. Udzielone wsparcie nie może być jednak wyższe niż równowartość 1500 euro na gospodarstwo w całym okresie realizacji PROW 2007-2013. W tegorocznym naborze wniosków przewidziano do wykorzystania około 767 mln zł.

14. Systemy jakości

Największe zainteresowanie otrzymaniem pomocy finansowej z działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”, uruchomionego 15 kwietnia br., wykazują rolnicy i producenci rolni z województwa małopolskiego oraz podkarpackiego. Oddziały Regionalne ARiMR przyjęły tam do tej pory odpowiednio 1154 wnioski na łączną kwotę wsparcia blisko 5,80 mln zł oraz 949 wniosków na kwotę ponad 4,74 mln zł. W skali kraju rolnicy i producenci rolni złożyli 4582 wnioski, w których ubiegają się o przyznanie pomocy finansowej w wysokości 24,9 mln zł. W całym okresie wdrażania PROW 2007 – 2013 na dofinansowanie udziału rolników w systemach jakości żywności wynosi 100 mln euro. Termin składania wniosków w ramach tego działania upłynie z końcem dnia roboczego następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji, że zapotrzebowanie na środki finansowe wynikające ze złożonych wniosków osiągnęło co najmniej 110% dostępnych środków finansowych. Wysokość pomocy przyznawanych przez ARiMR z tego działania rolnikowi lub producentowi rolnemu uzależniona jest od tego, w jakim systemie jakości uczestniczy. Maksymalna kwota rocznej pomocy, jaką można uzyskać wynosi:

3200 zł - w systemach Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności oraz Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych.

996 zł - w systemie Rolnictwa ekologicznego

2750 zł - w systemie Integrowanej Produkcji (w tym do 750 zł koszty składki na rzecz grupy producentów oraz zakup publikacji na temat IP i zakup pułapek feromonowych i lepowych).

15. Działania wdrażane przez Samorządy

Z sześciu zadań delegowanych przez ARiMR do Samorządów Województw, najbardziej zaawansowane jest wdrażanie działania „Odnowa i rozwój wsi”. Samorzady województw świętokrzyskiego i podlaskiego zakończyły już weryfikację wniosków o przyznanie pomocy z tego działania i w najbliższym czasie rozpoczną podpisywanie umów o udzielenie wsparcia finansowego beneficjentom. Gminy, instytucje kultury, dla których organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego oraz kościoły i związki wyznaniowe mogą uzyskać dofinansowanie operacji realizowanych w celu lepszego zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym na utrzymanie, odbudowę i poprawę stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich. Samorzady Województw w całym kraju przyjęły 2870 wniosków w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”, finansowanego z PROW 2007-2013. Wnioskodawcy ubiegają się łącznie o dofinansowanie w wysokości ponad 1,94 mld zł, przy alokacji środków

na 2009 r. wynoszącej 221,09 mln euro (tj około 1 mld zł przy obecnym kursie złotego). Budżet tego działania na cały okres wdrażania PROW wynosi 589,58 mln euro. Największym zainteresowaniem „Odnowa i rozwój wsi” cieszyła się w województwach: mazowieckim – złożono 348 wniosków i wielkopolskim – 276 wniosków.

Samorządy wojewódzkie poza wsparciem na „Odnowę i rozwój wsi”, realizują także dwa inne działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” oraz „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa”. W 14 województwach Samorządy Województw zakończyły przyjmowanie wniosków o przyznanie pomocy finansowej w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. Jedynie w dwóch regionach można jeszcze składać takie wnioski. W **województwie warmińsko-mazurskim** można do 31 lipca br. składać wnioski o pomoc w pełnym zakresie inwestycji przewidzianych w tym działaniu, czyli na realizację operacji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, tworzenia systemu zbiórki, segregacji i wywozu odpadów komunalnych, czy też wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych. Natomiast w woj. lubuskim do 29 lipca br. przyjmowane są wnioski o pomoc, ale tylko na inwestycje związane z wytwarzaniem lub dystrybucją energii ze źródeł odnawialnych. O wsparcie mogą się ubiegać gminy, jednoosobowe spółki gmin i gminne zakłady budżetowe. Do końca czerwca Samorządy Województw przyjęły 1544 wnioski o wsparcie inwestycji dotyczących „Podstawowych usług dla gospodarki i ludności wiejskiej”. Najwięcej wniosków o pomoc złożonych zostało w woj. mazowieckim – 214, woj. lubelskim – 187 oraz w woj. wielkopolskim – 180. Wnioskodawcy planują wykonanie inwestycji na łączną kwotę 5,32 mld zł. Kwota udzielonego dofinansowania ze środków unijnych nie może być większa niż 75% kosztów kwalifikowalnych poniesionych na realizację danego przedsięwzięcia. Ze złożonych do końca czerwca wniosków o pomoc wynika, że uprawnione podmioty ubiegają się w całym kraju o refundację w wysokości 3,27 mld zł. Budżet tego działania przeznaczony na 2009 rok wynosi 551,79 mln euro.

„Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” - liczba złożonych wniosków w ramach działania, wartość planowanej inwestycji oraz kwota wnioskowanego dofinansowania w poszczególnych województwach:

L.p.	Województwo	Liczba złożonych wniosków	Wartość planowanych inwestycji	Wnioskowana kwota dofinansowania
1.	Dolnośląskie	127	463 499 216,80	272 997 716,53
2.	Kujawsko-Pomorskie	8	17 587 969,07	8 223 155,00
3.	Lubelskie	187	579 648 190,38	383 405 512,00
4.	Lubuskie	59	245 621 179,81	148 454 519,00
5.	Łódzkie	125	317 573 317,63	191 832 759,00
6.	Małopolskie	119	508 926 314,20	306 985 079,00
7.	Mazowieckie	214	689 219 737,56	453 587 239,27
8.	Opolskie	66	196 686 606,59	127 728 408,00
9.	Podkarpackie	84	360 794 862,42	164 129 470,00
10.	Podlaskie	89	293 859 669,83	193 967 244,00
11.	Pomorskie	94	275 080 841,96	177 927 667,66
12.	Śląskie	9	20 741 252,67	12 209 042,00
13.	Świętokrzyskie	102	420 797 525,49	239 773 909,00

14.	Warmińsko-Mazurskie	4	15 106 300,56	9 118 837,00
15.	Wielkopolskie	180	716 962 139,35	440 468 658,00
16.	Zachodniopomorskie	77	203 038 740,05	137 237 804,00
W kraju		1544	5 325 143 864,37	3 268 047 019,46

W 7 województwach; dolnośląskim, łódzkim, opolskim, podkarpackim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim można nadal składać wnioski o przyznanie w ramach działania „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa”. O środki finansowe na scalanie gruntów może ubiegać się starosta. Natomiast dofinansowanie na budowę i modernizację urządzeń melioracji wodnych, w tym dotyczących retencji i nawadniania użytków rolnych, mogą otrzymać Wojewódzkie Zarządy Melioracji i Urządzeń Wodnych. Budżet tego działania na cały okres wdrażania PROW wynosi 600 mln euro. Szacuje się, że dofinansowanie może objąć 1 150 operacji.

Na przełomie września i października 2008 r. we wszystkich województwach ogłoszono konkursy na wybór Lokalnej Grupy Działania (LGD) do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR) w ramach PROW 2007-2013. Samorządy Województw zawarły 339 umów o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju (twz. umowy ramowe) z wybranymi w ramach konkursu Lokalnymi Grupami Działania. Grupy te mogły występować z wnioskami o przyznanie pomocy w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywacja” wraz z wnioskami o wybór LGD do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Złożono łącznie 344 wnioski na kwotę około 84,72 mln zł, przy czym weryfikacji poddane zostały wnioski złożone przez wybrane LGD. Budżet działania na cały okres wdrażania PROW 2007-2013 wynosi 152 mln. euro. Lokalne Grupy Działania w najbliższym czasie będą ubiegać się również o wsparcie na przygotowanie lub realizację projektów współpracy międzyregionalnej lub międzynarodowej. Operacje takie mogą być finansowane z kolejnego działania objętego osią Leader, tj. „Wdrażanie projektów współpracy”, na które przewidziano w PROW 2007-2013 15 mln. euro.

16. Programy rolnośrodowiskowe

Rolnikom realizującym programy rolnośrodowiskowe ARiMR wypłaciła do tej pory z PROW 2007-2013 ponad 1,518 mld zł. Z tej kwoty blisko 1,35 mld zł otrzymali beneficjenci kontynuujący takie programy z lat 2004-2006, a ponad 168 mln zł ci, którzy rozpoczęli wdrażanie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych w 2008 r. Od rolników kontynuujących programy rolnośrodowiskowe z lat 2004-2006 Agencja przyjęła w tym roku ponad 63 tys. wniosków o przyznanie pomocy finansowej przysługującej w 2009 r. Wystąpili oni łącznie o wypłatę wsparcia w wysokości ponad 659 mln zł. O przyznanie pomocy za ten rok ubiegają się również rolnicy realizujący program rolnośrodowiskowy od 2008 r., którzy złożyli blisko 20,4 tys. wniosków kontynuacyjnych. Ta grupa rolników ubiega się łącznie o wsparcie w wysokości ponad 205 mln zł.

Rolnicy, którzy złożyli wnioski kontynuacyjne realizują w ramach programów rolnośrodowiskowych głównie pakiety: ochrona gleb i wód (ok. 47,2 tys. z lat 2004-2006 i 9,8 tys. z roku 2008), utrzymanie łąk ekstensywnych (odpowiednio 13,5 tys. i 11,3 tys.) oraz rolnictwo ekologiczne (odpowiednio 7,5 tys. i 3,9 tys.).

Także wśród rolników, którzy zamierzają dopiero przystąpić do wdrażania programów rolnośrodowiskowych dofinansowywanych z PROW 2007 – 2013, największym zainteresowaniem cieszą się pakiety ekstensywne trwałe użytki zielone (9,28 tys. złożonych wniosków), ochrona gleb i wód (6,1 tys. wniosków) oraz rolnictwo ekologiczne (5,1 tys.

wniosków). Program rolnośrodowiskowy obejmuje w sumie 8 pakietów, a rolnicy złożyli ponad 16,7 tys. wniosków o dofinansowanie zawartych w nim przedsięwzięć.

Zgodnie z rozporządzeniem, które określa tryb i zasady przyznawania pomocy z tego działania, objętego PROW 2007-2013, każdy rolnik po przystąpieniu do programu rolnośrodowiskowego, zobowiązuje się do realizowania wybranego pakietu w swoim gospodarstwie przez pięć lat i co roku może występować o przyznanie dofinansowania przewidzianego w tym pakiecie. Np. w pakiecie ochrona gleb i wód za uprawę międzyplonów ścierniskowych przez pięć lat można otrzymać po 400 zł/ha rocznie.

17. Usługi doradcze

Do 24 lipca br. rolnicy i właściciele lasów złożyli w skali kraju 3181 wniosków o dofinansowanie płatnych usług doradczych, w tym najwięcej w woj. zachodniopomorskim - 1264. Wnioskodawcy ubiegają się łącznie o wsparcie finansowe w wysokości ponad 12 mln zł. ARiMR może pokryć rolnikowi i właścicielowi lasu do 80% kosztu kwalifikowanego przypadającego na usługę doradczą. Udzielone wsparcie nie może być jednak wyższe niż równowartość 1500 euro na gospodarstwo w całym okresie realizacji PROW 2007-2013. Na działanie „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i właścicieli lasów” przewidziano do wykorzystania w tegorocznym naborze wniosków około 767 mln zł.

Wnioskodawca ubiegający się o przyznanie pomocy powinien zawrzeć umowę na świadczenie usług doradczych z uprawnionym podmiotem doradczym. Takie uprawnienie posiadają:

- a. jednostki doradztwa rolniczego (ODR);
- b. izby rolnicze;
- c. podmioty, które uzyskały akredytację Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Spośród 3091 rolników, którzy złożyli do 24 lipca br. wnioski o przyznanie pomocy z tego działania, 2026 ubiega się o dofinansowanie usług doradczych związanych z przestrzeganiem dobrej kultury rolnej zgodnej z wymogami ochrony środowiska, a 1217 chce korzystać z płatnego doradztwa w zakresie dobrostanu zwierząt.

Do 24 lipca br. właściciele lasów złożyli 90 wniosków o dofinansowanie płatnych usług doradczych. Są oni zainteresowani współpracą z firmami świadczącymi usługi doradcze w zakresie zwykłej praktyki leśnej, ochrony leśnej różnorodności biologicznej oraz pielęgnowania uprawy z odnowienia naturalnego.

Wnioski złożone do 24 lipca br. o dofinansowanie płatnych usług doradczych w poszczególnych województwach:

Lp.	Województwo	Limit środków na 2009 r. [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wnioskowana kwota pomocy [w zł]
1	Dolnośląskie	767 200 000,00	28	48 800
2	Kujawsko-pomorskie		135	310 350
3	Lubelskie		59	222 900
4	Lubuskie		11	29 700
5	Łódzkie		23	137 100
6	Małopolskie		6	23 000
7	Mazowieckie		199	799 900

8	Opolskie	26	120 100
9	Podkarpackie	20	50 800
10	Podlaskie	32	197 500
11	Pomorskie	412	1 426 900
12	Śląskie	36	81 900
13	Świętokrzyskie	2	13 300
14	Warmińsko-mazurskie	625	3 433 278
15	Wielkopolskie	303	1 250 182
16	Zachodniopomorskie	1 264	4 162 950
W kraju		3 181	12 308 660

Procedura przyznawania pomocy z tego działania obejmuje dwa etapy. Najpierw zainteresowany powinien złożyć wniosek o pomoc. Jeżeli wnioskodawca otrzyma decyzję pozytywną, dopiero wtedy powinien w tym samym biurze złożyć wniosek o płatność w terminie 12 miesięcy od dnia, w którym decyzja o przyznaniu pomocy stała się ostateczna. Termin składania wniosków o przyznanie pomocy w tegorocznym naborze upływa z końcem dnia roboczego, następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji, że zapotrzebowanie na środki finansowe wynikające ze złożonych wniosków osiągnęło co najmniej 120% dostępnych środków.

18. Wzajemna zgodność

Z dotychczas przeprowadzonych przez ARiMR kontroli wymogów wzajemnej zgodności (cross compliance), wynika, że polscy rolnicy dobrze wypełniają unijne normy dotyczące ochrony środowiska naturalnego oraz utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej. Na około tysiąc kontroli jedynie w kilku przypadkach okazało się, że wymogi dotyczące ochrony środowiska nie są przestrzegane, a nieprawidłowości dotyczą ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. Jeżeli chodzi natomiast o utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej, to jedynie w około 3% skontrolowanych gospodarstw nie są one przestrzegane. Nieprawidłowości polegają na tym, że liczba drzew rosnących na 1 hektarze gruntów rolnych przekracza 50 sztuk. Co prawda przepisy dopuszczają przekroczenie tego wskaźnika, ale jedynie wtedy, gdy na gruntach rolnych znajduje się plantacja wierzby (*Salix sp.*), wykorzystywanej do wyplatania, albo plantacja zagajników o krótkiej rotacji, wykorzystywanych na cele energetyczne, ewentualnie łąki i pastwiska albo grunty orne położone są na stokach o nachyleniu powyżej 20°. Ponadto, podczas kontroli stwierdzono również, że grunt rolny, który powinien być utrzymany w dobrej kulturze rolnej, nie jest wykorzystywany do uprawy, ani nie jest też ugorowany.

Od 1 stycznia 2009 r. kontrolą wzajemnej zgodności (ang. cross compliance) prowadzonej przez ARiMR podlegają gospodarstwa rolników, którzy ubiegają się w 2009 roku o przyznanie dopłat bezpośrednich, a także gospodarstwa, w których realizowane są działania chroniące środowisko naturalne, takie jak „Program rolnośrodowiskowy”, „Zalesianie gruntów rolnych i gruntów innych niż rolne” oraz wsparcie z tytułu tzw. ONW. Natomiast zagadnienia związane z identyfikacją i rejestracją zwierząt gospodarskich takich jak bydło, świnie, owce i kozy podlegają kontroli Inspekcji Weterynaryjnej.

Wprowadzone przez Unię Europejską zasady kontroli wzajemnej zgodności mają na celu ochronę i poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zapewnienie bezpieczeństwa żywności zarówno roślinnej, jak i zwierzęcej. Założone cele realizowane są poprzez

sprawdzanie, czy rolnicy otrzymujący wsparcie z wyżej wymienionych działań przestrzegają przepisów dotyczących np. ochrony dzikiego ptactwa, ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne, ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotanowymi pochodzenia rolniczego, czy też identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich. Trzeba podkreślić, że rolnicy ubiegający się o przyznanie płatności obszarowej, czy też o wsparcie w ramach „Programu rolnośrodowiskowego”, „Zalesiania gruntów rolnych i gruntów innych niż rolne” lub tzw. płatności z tytułu ONW są zobowiązani do przestrzegania kryteriów dobrej kultury rolnej, ochrony środowiska oraz identyfikacji i rejestracji zwierząt w swoim gospodarstwie rolnym przez cały rok kalendarzowy.

W przypadku stwierdzenia przez inspektorów ARiMR nieprawidłowości w ramach poszczególnych obszarów, rolnik może otrzymać sankcje finansowe polegające na obniżeniu wysokości należnych dopłat. W przypadku, gdy stwierdzona niezgodność będzie wynikała z zaniedbań rolnika, obniżka płatności wyniesie co do zasady 3% całkowitej kwoty należnej płatności. Na podstawie wyników zawartych w raporcie z kontroli obniżka ta może zostać zmniejszona do 1% lub może ulec zwiększeniu do 5% należnej kwoty płatności. Natomiast w przypadkach, gdy zostaną stwierdzone powtarzające się niezgodności, nałożona sankcja będzie trzykrotnie wyższa, ale nie może przekroczyć 15% całkowitej kwoty płatności (procent potrącenia zostanie pomnożony przez trzy). W przypadku, gdy inspektorzy stwierdzą, że rolnik celowo dopuścił w swoim gospodarstwie do niezgodności z zasadami cross compliance, nałożona sankcja będzie obniżała kwotę należnej płatności obszarowej, co do zasady o 20%. W takich przypadkach ARiMR może, na podstawie oceny zawartej w protokole z czynności kontrolnych, wydać decyzję o obniżeniu nakładanych sankcji do poziomu 15% płatności lub, w drastycznych przypadkach, może całkowicie pozbawić rolnika dopłat.

19. Działalność nierolnicza

W 11 województwach Oddziały Regionalne ARiMR przyjmują nadal wnioski na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. O pomoc na rozwój działalności innej niż rolnicza mogą się ubiegać rolnicy i ich domownicy. W pięciu województwach zakończono przyjmowanie wniosków na to działanie w ramach tegorocznego naboru, ponieważ zostały tam wyczerpane limity środków przewidziane w 2009 roku.

Najwcześniej, 19 maja przyjmowanie wniosków o pomoc na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” zakończył Wielkopolski OR, 22 maja – Pomorski OR, 28 maja – Zachodniopomorski OR, **12 czerwca – Warmińsko-Mazurski OR**, a 16 czerwca – Lubuski OR. Z regionów, w których nadal można składać wnioski, wojewódzkie limity środków przewidzianych na 2009 rok zostały wykorzystane do 24 lipca w największym stopniu w woj. kujawsko-pomorskim – 89,65% oraz w woj. podlaskim – 87,67%.

W skali kraju ARiMR może przeznaczyć w tym roku na pomoc rolnikom inwestującym w działalność pozarolniczą ponad 370,8 mln zł. Do 24 lipca br. Agencja przyjęła 2589 wniosków o przyznanie pomocy z tego działania, które wyczerpują w ponad 57% krajowy limit środków. Na jedno przedsięwzięcie Agencja może przyznać dofinansowanie w wysokości do 100 tys. zł. Beneficjent otrzyma pomoc po zrealizowaniu projektu. O największe dofinansowanie w przeliczeniu na jeden wniosek ubiegają się rolnicy i ich domownicy z województw: wielkopolskiego – 90,3 tys. zł, zachodniopomorskiego – 86,5 tys. zł oraz mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego – po ok. 84,5 tys. zł.

Liczba złożonych wniosków i stopień wykorzystania limitów środków w poszczególnych województwach (24 lipca 2009 r.):

Lp.	Województwo	Limit środków finansowych [w zł]	Liczba złożonych wniosków	Wykorzystanie limitu środków
1	Dolnośląskie	13 537 029,18	77	44,45%
2	Kujawsko – pomorskie	17 357 071,42	190	89,65%
3	Lubelskie	53 220 931,42	225	31,45%
4	Lubuskie	5 600 253,12	83	124,44%
5	Łódzkie	35 715 509,82	88	19,82%
6	Małopolskie	32 155 083,68	131	31,40%
7	Mazowieckie	59 340 412,35	330	46,82%
8	Opolskie	8 010 953,34	72	67,12%
9	Podkarpackie	26 999 885,47	155	40,04%
10	Podlaskie	21 993 041,82	242	87,67%
11	Pomorskie	10 458 746,59	160	126,76%
12	Śląskie	11 163 413,22	75	54,51%
13	Świętokrzyskie	27 667 467,84	92	26,06%
14	Warmińsko – mazurskie	10 236 219,14	148	122,84%
15	Wielkopolskie	30 782 839,07	423	124,12%
16	Zachodniopomorskie	6 638 708,74	98	127,70%

VI. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Konkurs „Przyjazna wieś”

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich ogłosiła konkurs „PRZYJAZNA WIEŚ” na najlepszy projekt w zakresie infrastruktury realizowany na terenach wiejskich przy wsparciu środków unijnych. Udział w konkursie mogą brać beneficjenci, którzy zrealizowali projekty infrastrukturalne na obszarach wiejskich województwa warmińsko – mazurskiego, współfinansowane z Funduszy Europejskich od 2004 r.

W przypadku projektów transregionalnych i transnarodowych o właściwości miejscowej zgłoszenia decyduje największy procentowy udział inwestycji na obszarze danego województwa.

Wnioski można składać od 13 lipca do 31 sierpnia 2009 roku.

2. II Mazurski Festiwal Rybny

W dniu 4 lipca 2009 roku w Mikołajkach odbył się II Mazurski Festiwal Rybny pt. „Rybkę na zdrowie” zorganizowany przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego oraz Miasto i Gminę Mikołajki.

Zasadniczym celem konkursu było kultywowanie tradycji rybackich, promocja zdrowej i ekologicznej żywności oraz popularyzacja aktywnego wakacyjnego wypoczynku wśród jezior i lasów.

Niepowtarzalny urok Mikołajek noszących miano „Perły Mazur” oraz atrakcyjny program imprezy sprawiły, że na miejski rynek, pomimo przelotnych opadów deszczu przybyły setki mieszkańców i turystów. Festiwal prowadzili Karol Okrasa i Michał Wojdan.

Na scenie przygrywał miejscowy zespół Mc Gyver Band, wprawiając wszystkich w świetny nastrój. Tradycyjnie przeprowadzono konkurs kulinarny. Wzięło w nim udział 8 ekip mających za zadanie przyrządzić dania z ryb. Uczestnicy Festiwalu ocenili je podczas degustacji i zagłosowali na najlepszą potrawę, nadając jej tytuł „Arcydzieła Kulinarnego”. Nagrody wręczał Burmistrz Mikołajek Pan Piotr Jakubowski. Zwyciężyła Restauracja „Lady Mary z Wioski Żeglarskiej” w Mikołajkach. Na kolejnych lokatach uplasowały się Hotel „Mazur” i Restauracja „Spizarnia” z Mikołajek.

Równolegle odbyły się I Zawody Wędkarskie dla Pracowników Samorządowych o Puchar Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Przez 2 godziny na Kanale Szymońskim wędkarze złowili 12 kg ryb. I i III miejsce zdobyli Panowie Janusz Wierzbicki i Jacek Kudła z Urzędu Marszałkowskiego, natomiast II - Pan Paweł Wólkowski z Urzędu Miasta w Działdowie. Zwycięzcy z rąk Członka Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego Pana Jarosława Słomy otrzymali puchary oraz nagrody w postaci sprzętu wędkarskiego, a pozostali uczestnicy pamiątkowe dyplomy i drobne upominki.

Dla najmłodszych uczestników Festiwalu zorganizowano konkurs plastyczny w którym dzieci miały za zadanie zilustrować baśń pt: „O rybaku i złotej rybce”. Wyłonienie laureatów nie było łatwe. Obrady komisji przebiegały w burzliwej atmosferze, gdyż wszystkie prace były przepięknie. Ostatecznie I miejsce zajęła Natalia Gaweł (10 lat) z Nidzicy, II miejsce Mateusz Machnik (11 lat) z Warszawy, zaś III miejsce przypadło Amelii Kuliś (7 lat) z Mikołajek. W konkursie nie było przegranych gdyż wszyscy mali artyści zostali nagrodzeni nagrodami ufundowanymi przez Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego – Pana Jacka Protasa.

Znaczący udział w organizacji II Mazurskiego Festiwalu Rybnego przypadł Gospodarstwu Rybackiemu „Mikołajki” Sp. z o. o., które zorganizowało wspaniałą wystawę dawnego i współczesnego sprzętu rybackiego oraz warsztaty z wędzenia i grilowania ryb. Zabawa trwała do późnych godzin wieczornych, a zakończyła się wodowaniem legendarnego Króla Sielaw przez miejscowych rybaków.

3. Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne

MRiRW oraz CDR w Brwinowie Oddział w Radomiu ogłosili konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne. Konkurs będzie przeprowadzony w dwóch etapach: wojewódzkim i krajowym, a gospodarstwa będą oceniane w dwóch kategoriach: ekologia-środowisko oraz ekologiczne gospodarstwo towarowe. Organizatorem konkursu na terenie województwa jest Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie.

Zgłoszenia może dokonać rolnik lub dowolna organizacja w jego imieniu i za jego zgodą. Regulamin oraz kartę zgłoszeniową zamieszczono na stronach: www.w-modr.pl oraz www.cdr.gov.pl. Zgłoszenia należy przysyłać lub składać w siedzibie W-MODR, ul. Jagiellońska 91; 10-356 Olsztyn. Termin nadsyłania zgłoszeń upływa z dniem 31 lipca 2009 roku (liczy się data wpływu zgłoszenia).

4. Konferencja w Krakowie

W dniu 10 lipca 2009 roku w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie odbyła się konferencja nt. „Leader potrzebuje Liderów”. Organizatorem konferencji był Uniwersytet Rolniczy, Katedra Socjologii i Rozwoju Wsi, Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Małopolskiego, Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz Związek Małopolska Sieć LGD. Patronat nad imprezą objął Rektor Uniwersytetu Rolniczego prof. dr hab. Janusz Żmija.

Wyjazd zorganizowany został w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Konferencja była wspaniałą okazją do wymiany doświadczeń pomiędzy LGD, jak również omówienia doświadczeń grup ze środowiskiem naukowym. Celem konferencji było podniesienie umiejętności liderów, jako ważnego czynnika właściwej realizacji LSR oraz tworzenia miejsc do wymiany doświadczeń – Forum Leader.

W konferencji wzięły udział LGD z województwa warmińsko-mazurskiego oraz pracownicy Urzędu.

5. Wyjazd studyjny do Perugii

W dniach 19-26 lipca 2009 roku odbył się wyjazd studyjny do Prowincji Perugia (Włochy), dotyczący produkcji żywności naturalnej, tradycyjnej i lokalnej metodami rzemieślniczymi.

W wyjeździe wzięli udział przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, sieci Dziedzictwa Kulinarne Warmii Mazur i Powiśla oraz Lokalnych Grup Działania z województwa warmińsko-mazurskiego. .

Celem wyjazdu było kultywowanie, propagowanie i pogłębianie wiedzy o rzemieślniczych metodach wyrobu żywności naturalnej, tradycyjnej i lokalnej, wymiana doświadczeń i przekazywanie wiedzy o produktach tradycyjnych oraz promocja zakładów gastronomicznych i przetwórców z regionu.

W wyjeździe wziął udział p. Jarosław Sarnowski – Dyrektor Departamentu oraz p. Alicja Bojarska – Z-ca Dyrektora Departamentu.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- oraz informacji prasowych.